

Sarjakuvien julkaisukehitys 1980-luvulla

Jo toiseen kertaan aktiivisesta hallitustyöskentelystä syrjään vetäytyttyäni ja paneuduttuani sarjakuvaseuran 20-vuotishistoriikin

valmistelutöihin – vuotta 1991 varten siis – olen tullut todenneeksi, että olemme 80-luvun mittaan eläneet suuremman mullistuksen aikaa kuin olemme uskoneetkaan.

ENÄÄ ei ole vängätty siitä, onko sarjakuva taidetta vai ei (siis asiasta perillä olevilla tahoilla), kotimaisia tekijöitä on tullut koko ajan lisää, ja mikä tärkeintä, myös yleisön tietoisuuteen niin sanomalehtistripteissä kuin albumeissakin!

Kaiken hyvän lisäksi vielä valistunut opetusministeri (sanottakoon sitten mitä vain, minä kyllä arvostan enemmän opetusministerinä sellaista, joka myöntää nähneensä viimeksi yhden pehmopornoelokuvan kuin sellaista, joka on useammassa sellaisessa näytellyt) ja valpas opetusministeriö ovat ymmärtäneet sarjakuvan osaksi kansallista kulttuuriamme, josta kannattaa olla ylpeä ja jota täytyy myös tukea yhdyntävässä Euroopassa ja kaventu- vassa maailmassa.

Yllättävimmän nopeaa kehitys on kuitenkin ollut sarjakuvan kustantamisen piirissä. Kokonainen erikoistuneiden sarjakuvakustantajien kirjo on syntynyt ja on yhä laajenemassa, markkinoille on tullut monenlaisia ja -laatuisiakin albumisarjoja, ja ennen kaikkea: suomalaisenkin sarjakuvankustannustoiminta on alkanut suhtautua lukijakuntaansa vakavasti, tajuten että sarjakuva ei ole (pelkästään) ki-oskeissa myytävää lasten kertakäyttövihjedot- tää, vaan myös aikuisen ja vaativan lukijakun- nan herkkua.

Vielä olemme välttyneet lieveilmiöiltä, eli numeroiduilta ja signeeratuilta luksuspainok- silta – joskin vain nipin napin: Seinäjoen sarjakuvaseura julkaisi *Koltan perintöään* nume- roituna painoksena, ja 80-luvun viime hetkillä saimme Jalavalta tarjouksen, josta on vaikea kieltäytyä (Joonaksen juhla-albumin numeroi- tu sarja)...

Toinen kyseenalainen ilmiö on kytkykaup- pa: Raamatun luksuspainosta myytiin vain koko vuosien mittaan ilmestyvä sarja kerral- laan (kuin tietosanakirjaa!), ja kahdella kus- tantajalla on uusintapainoksia ja sekundääris- tä uuspoppua tuottava sarjakuvakirjakerho, kovia kansiä ja pehmeitä ideoita...

Tausta 70-luvulta

Sarjakuvakulttuurin perusta luotiin uudestaan 70-luvulla. *Sarjis*, *Zoom*, *Ruutu* ja *NonStop* jatkoivat siitä, mihin villit underground-lehdet (*Helmiä siioille*, *Jymy*, *Huuli*) olivat jääneet. Sarjakuvaseura, *Sarjainfo* ja **Kaukoranta-Kempin** *Sarjakuvat* loivat tiedollisen perustan. Hyvän sarjakuvan malleiksi saatiin 70-luvun mittaan *Tenavia*, *Tinttiä*, *Lucky Lukea*, *Asterixia* sekä tietyksi Disneyiltä **Barksia**, **Gottfredsonia** ja **Taliaferroa**.

Sarjainfo lopetti sarjakuvien julkaisemisen sitä mukaa, kun sarjakuvaseurojen lehdet alkoivat kukoistaa. *Kannus* 70-luvun viime hetkillä, *Kupla* ja *Sarjari* heti 80-luvun alussa. Näissä lehdissä kasvoi se amatööristä ammattilaisten taitoihin kehittyvä tekijäjoukko, johon 80-luvun uustuotanto on nojannut.

Seurojen tärkeä panos

Suomalaisen sarjakuvan 80-luku oli alusta alkaen erityisesti sarjakuvaseurojen, eli suurin osa kotimaisista piirtäjistä sai sarjojaan julkaistuksi vain paikallisten seurojen lehdissä (**Toni Jerman** varmaan lisäksi, oikeutetusti: "Ja Tähtivaeltajassa"). Yleisilme oli pakostakin harrastelijamainen ja sekava, mutta pohjatyö on kantanut hedelmää. Suomeen on kehittänyt melkoinen joukko taitavia sarjakuvan- tekijöitä, niin piirtäjiä kuin käsikirjoittajia, jotka innoissaan kärkevät tilaisuuksia kaupalliseenkin menestykseen, taiteellisesta nyt sitten puhumattakaan.

Yllättäen 80-luku alkoi tarjota lopulta näitäkin tilaisuuksia.

Kaksi pientä

Alussa Jalavan linja oli **Markku Jalavan** henkilökohtaisen maun mukainen, kuten huomaisimme klassikkosarjasta *Wanhät Sarjat*. Toisaalta julkaisijan profiili perustui myös materiaalin saatavuuteen ja siten sekä helppouteen että taloudellisen riskin minimointiin, kuten

